

Valsts darba inspekcija

**Ziņojums Starptautiskajai Darba organizācijai par Valsts
darba inspekcijas 2022. gada darbības rezultātiem**

RĪGA
2023

Ievads

Valsts darba inspekcija (Darba inspekcija) ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprīkojums.

Darba inspekcijas juridisko statusu, funkciju un uzdevumus nosaka 2008. gada 19. jūnijā pieņemtais Valsts darba inspekcijas likums, kas stājās spēkā 2008. gada 10. jūlijā.

Darba inspekcijas funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā.

Darba inspekcija ir noteikusi divus galvenos darbības virzienus:

1. Darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas efektīva inspicēšana un kontrole, atbilstības nodrošināšana;

2. Pakalpojumu sniegšana klientiem, t.sk., sabiedrības informēšana par aktuāliem darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem.

Darba inspekcijas galvenie mērķi 2022. gadā bija:

1. Efektīvs un preventīvs uzņēmumu pārbaužu un atbilstības nodrošināšanas process;

2. Klientorientēta konsultēšana, pieejamu un ērtu Darba inspekcijas pakalpojumu nodrošināšana;

3. Mērķtiecīga sabiedrības informēšana;

4. Darba inspekcijas cilvēkresursu attīstība un iekšējo procesu modernizācija un pilnveide.

Darba inspekcijas darbības plānošanas pamatā bija prioritāšu princips. Prioritātes bija noteiktas, balstoties uz aktuālās situācijas analīzi darba tiesību un darba aizsardzības jomā, kā arī, ņemot vērā Eiropas Savienības (ES) politikas plānošanas dokumentus (ES stratēģisko satvaru par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021. - 2027. gadam, Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) darbības programmu), nacionālos politikas plānošanas dokumentus (Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021. – 2027. gadam (NAP 2027), Darba aizsardzības jomas attīstības plānu 2021. – 2023. gadam), Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, Ēnu ekonomikas ierobežošanas plānu 2021. - 2022. gadam, LM darbības stratēģiju 2020. – 2023. gadam), Vadlīnijas par „Konsultē vispirms” principa piemērošanu valsts iestāžu darbā un Darba inspekcijas rīcībā esošos resursus.

2022. gadā par Darba inspekcijas prioritātēm tika noteiktas:

✓ neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana, veicot apsekojumus uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā bija paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks;

✓ letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana;

✓ Eiropas sociālā fonda (ESF) projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošana.

„Konsultē vispirms” principa realizēšana praksē 2022. gadā, tāpat kā iepriekš, bija Darba inspekcijas horizontālā prioritāte, kas caurvija pilnīgi visas Darba inspekcijas darbības jomas – gan apsekojot uzņēmumus, gan veicot plašu sabiedrības informēšanas un izglītošanas darbu.

Prioritāšu ietvaros tika realizētas šādas aktivitātes:

1. Veikti apsekojumi uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā bija paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks;

2. Organizēti preventīvie apsekojumi darba aizsardzībā, tajā skaitā tematiskās pārbaudes:

2.1. būvniecības uzņēmumos;

2.2. uzņēmumos, kuros notikuši vairāki nelaimes gadījumi darbā;

2.3. SLIC kampaņas ietvaros balsta un kustību aparāta slimību novēršanai;

2.4. ELA informācijas un izpratnes kampaņas #Road2FairTransport (ceļā uz godīgumu pārvadājumos) ietvaros.

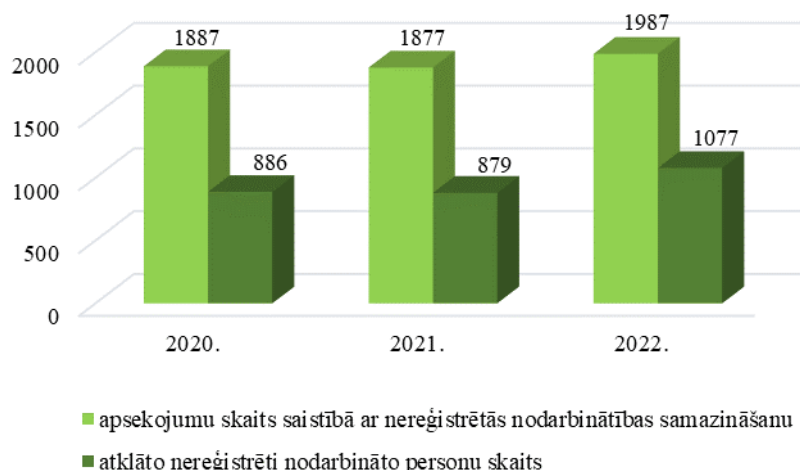
3. Organizēta Eiropas informatīvā kampaņa „Strādā gudri nevis smagi!”.

1. Darba inspekcijas 2022. gada prioritāšu īstenošana

1.1. 2022. gadā, tāpat kā iepriekš, neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana joprojām bija Darba inspekcijas prioritāte, lai turpinātu ēnu ekonomikas apkarošanu un godīgas konkurences nodrošināšanu iestādes kompetences ietvaros. Darba inspekcijas galvenie darbības virzieni ēnu ekonomikas apkarošanā bija efektīvu kontroles pasākumu realizācija neregistrētās nodarbinātības samazināšanai, sadarbība un informācijas apmaiņa ar citām valsts un pašvaldību iestādēm, kā arī sabiedrības informēšana un komunikācija par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām.

2022. gadā Darba inspekcija veica 1 987 apsekojumus (plānoti – 2 000) saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, no kuriem 33,0 % bija rezultatīvi. Tas nozīmē, ka katrā trešajā apsekojumā tika konstatētas personas, ar kurām nebija noslēgti rakstveida darba līgumi un / vai kuras darba devējs nebija deklarējis Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā darba ņēmējus.

Darba inspektori amatpersonas apsekoja uzņēmumu atkārtoti, ja pirmajā apsekošanas reizē neregistrēti nodarbinātas personas netika atklātas, taču, izvērtējot situāciju uzņēmumā kopumā, radās pamatotas aizdomas, ka darba devējs varētu savus darbiniekus nodarbināt neregistrēti, kā arī gadījumos, kad uzņēmumā pirmās pārbaudes laikā tika konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas un pastāvēja pamatotas aizdomas, ka darba devējs varētu turpināt neregistrētu nodarbināšanu. 2022. gadā tika veikti 307 atkārtoti apsekojumi, kas veidoja 15,5 % no visiem veiktajiem apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu (skat. 1. grafiku).

1. grafiks: Uzņēmumu apsekojumu skaita un atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaita dinamika (2020. – 2022.)

2022. gadā tika konstatētas 1 077 neregistrēti nodarbinātas personas, no tām 552 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma un bez deklarēšanas VID; 411 personas ar rakstveidā noslēgtu darba līgumu, bet bez deklarēšanas VID un 114 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma, bet deklarētas VID. 2022. gadā, salīdzinot ar 2021. gadu, atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits ir pieaudzis par 23,0 %, ko daļēji izraisīja darba tirgus aktivitātes palielināšanās pēc Covid-19 pandēmijas ierobežojumu atcelšanas 2022. gada pirmajā pusgadā.

Jāatzīmē, ka 2022. gadā, salīdzinājumā ar iepriekšējiem diviem gadiem, būtiski samazinājās legalizēto neregistrēti nodarbināto personu skaits. Tas ir Darba inspekcijas atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits, ar kurām darba devējs pēc Darba inspekcijas pārbaudes noslēdza darba līgumu un / vai reģistrēja darbinieku VID kā darba ņēmēju. 2022. gadā tika legalizētas 478 atklātās

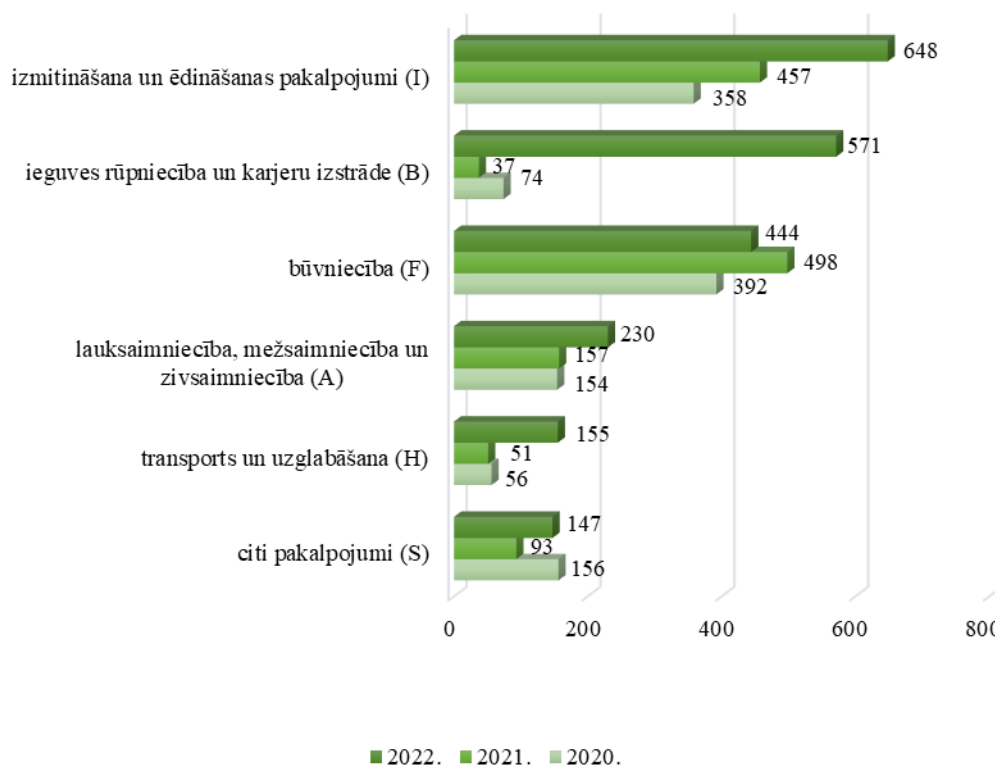
neregistrēti nodarbinātās personas jeb 44,0 %. Viens no iemesliem minētajam neregistrēti nodarbinātu personu legalizēšanas samazinājumam ir Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu sekas, kas būtiski negatīvi ietekmēja lielas daļas uzņēmumu finansiālo situāciju un arī iespējas darbinieku piesaistīšanā.

Konstatējot nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma un / vai deklarēšanas VID, Darba inspekcijas amatpersonas 2022. gadā piemēroja 942¹ administratīvos sodus par kopējo summu 402 310,00 eiro.

Analizējot atklātos neregistrētās nodarbinātības gadījumus konkrētās tautsaimniecības nozarēs, jāsecina, ka vislielākais neregistrēti nodarbinātu personu skaits joprojām tika konstatēts būvniecības nozarē. Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits būvniecībā 2022. gadā veidoja gandrīz trešo daļu jeb 30,0 % no kopējā Darba inspekcijas konstatēto neregistrēti nodarbināto skaita. Transporta un uzglabāšanas nozarē atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits, salīdzinot ar 2021. gadu, ir trīskāršojies. Tam pamatā ir veiksmīga Darba inspekcijas un Rīgas domes Satiksmes departamenta sadarbība taksometru pakalpojumu sniedzēju uzraudzībā un kontrolē. Būtiski - par 47,0 % - atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits ir pieaudzis arī izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē, kas, galvenokārt, izskaidrojams ar ekonomiskās aktivitātes atsākšanos nozarē pēc Covid-19 pandēmijas ierobežojumu atcelšanas.

2022. gadā lielākais neregistrēti nodarbināto personu skaits uz 100 000 nozarē nodarbinātājiem tika atklāts izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē. 2022. gadā, salīdzinot ar trīs iepriekšējiem gadiem, ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē, kas nodarbināto skaita ziņā ir vismazākā nozare (2 800), bija būtisks neregistrēti nodarbināto personu pieaugums uz 100 000 strādājošajiem. Ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozare, analizējot tajā pastāvošo risku kopumu (fiziski smags darbs, salīdzinoši zems atalgojums, darbs ļoti nošķirtās vietās (piemēram, purvā) un viesstrādnieku nodarbināšana), uzskatāma par augsta riska nozari gan saistībā ar iespējamu neregistrētu nodarbināšanu, gan cilvēktirdzniecību un nodarbināto ekspluatāciju (skat. 2. grafiku).

¹ Dati no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra uzturētās Administratīvā pārkāpuma procesa atbalsta sistēmas (APAS), kurā no 2020. gada 1. jūlija tiek ievadīti, apkopoti un uzglabāti dati par Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem, par kuriem piemērots administratīvais sods.

2. grafiks: Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaita uz 100 000 nozarē nodarbinātajiem dinamika (2020. – 2022.)

Darba inspekcijas prakse rāda, ka viena no efektīvākajām neregistrētas nodarbinātības apkarošanas pieejām bija ciešāka un mērķtiecīgāka sadarbība starp dažādām valsts un pašvaldību iestādēm, kas ietver gan ar informācijas apmaiņu, gan kopīgu pārbaužu veikšanu uzņēmumos. Darba inspekcija 2022. gadā kopā ar Valsts robežsardzi veica 40 apsekojumus saistībā ar neregistrēto nodarbinātību.

Darba inspekcija 2022. gadā turpināja aktīvi līdzdarboties Eiropas un nacionāla līmeņa forumos neregistrētas nodarbinātības samazināšanas jomā, lai pilnveidotu prasmes un zināšanas, dalītos pieredzē un gūtu starptautisku pieredzi.

Lielu ieguldījumu neregistrētās nodarbinātības samazināšana jomā sniedza Eiropas Darba iestāde (ELA). Darba inspekcija aktīvi iesaistījās ELA organizētajos pasākumos inspekciju kapacitātes celšanā, dažāda veida mācību semināros, pieredzes apmaiņas braucienos un pārrobežu apmācībās praktiskajā inspicēšanā, kā arī piedalījās ELA organizētajā transporta kampaņā #Road2FairTransport.

Ēnu ekonomikas ierobežošanas plānā 2021. - 2022. gadam tika apstiprināti rīcības virzieni ēnu ekonomikas mazināšanai. Plāns paredzēja turpināt valsts pārvaldes iestāžu sadarbību, mērķtiecīgi veicot pasākumus ēnu ekonomikas problēmas mazināšanai un ierobežojot ēnu ekonomiku kopumā. Plānā tika noteikti uzdevumi arī Darba inspekcijai. Īstenojot plānā noteiktos uzdevumus, 2022. gadā Darba inspekcija veica 119 apsekojumus, lai uzraudzītu un kontrolētu sezonas laukstrādnieku nodarbinātību augļkopības un dārzenkopības nozarē, kuros tika konstatēta 40 personu nodarbināšana bez rakstveidā noslēgtiem darba līgumiem.

Darba inspekcija līdzdarbojas Iekšlietu ministrijas izveidotajā Sadarbības platformā, kuras mērķis ir sadarbības pilnveidošana apsardzes nozares darbības sakārtošanā un ēnu ekonomikas samazināšana nozarē.

1.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana bija Darba inspekcijas prioritāte, kuras īstenošanas ietvaros 2022. gadā tika organizētas četras tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā, veikti preventīvi apsekojumi (3 594), organizēti semināri un citi sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.

2022. gadā tematisko pārbažu laikā darba aizsardzībā tika veikts 621 uzņēmumu apsekojums ar mērķi:

- ✓ uzņēmumā esošo darba apstākļu atbilstību darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana;
- ✓ darba devēju faktiski paveikta izvērtēšana drošas darba vides izveidē, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmumiem, kuros jau bija noticis nelaimes gadījums darbā;
- ✓ darba devēju uzmanības aktualizēšana un pievēršana darba aizsardzības jautājumiem;
- ✓ arodslimību un nelaimes gadījumu darbā risku mazināšana.

Vienlaicīgi ar uzņēmumu apsekošanu tematisko pārbažu laikā tika organizēti arī dažādi informēšanas pasākumi, kuru forma un saturs tika īpaši pielāgoti katrai tematiskajai pārbaudei un nozarei, lai sadarbība ar uzņēmējiem darba vides sakārtošanā būtu konstruktīva un mērķtiecīga.

1.3 Eiropas informatīvā kampaņa „Strādā gudri, nevis smagi” Eiropā tika atklāta 2020. gada rudenī, bet noslēgta 2022. gada rudenī.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2022. gadā centrālās kampaņas aktivitātes bija labas prakses balvas konkurss “Zelta ķivere” un ikgadējā konference. “Zelta ķiveres” konkursā tika meklēti uzņēmumu, valsts un pašvaldību iestāžu labas prakses piemēri, kas uzskatāmi parādītu darba aizsardzības pasākumu pozitīvo ietekmi uz darbinieku produktivitāti un uzņēmējdarbību kopumā.

Labas prakses balvas konkurss “Zelta ķivere” Latvijā notika jau 18. reizi, un tajā piedalījās 10 uzņēmumi. Konkurss noslēdzās 2022. gada 4. novembrī ar Darba inspekcijas organizētu tiešsaistes konferenci “Strādā produktīvi”. Konferences “Strādā produktīvi” ietvaros tika godināti un apbalvoti labas prakses balvas “Zelta ķivere” konkursa laureāti. Labas prakses balvu darba aizsardzībā “Zelta ķivere” ieguva uzņēmums SIA “Trelleborg Wheel Systems Liepaja” par piemēru “Automatizācijas pozitīvā ietekme uz darba aizsardzību un darbinieku efektivitāti”.

Būtiski uzsvērt, ka SIA “Silkeborg Spaantagning Baltic” labas prakses piemērs, kas 2021. gadā nacionālajā līmenī mazo uzņēmumu kategorijā uzvarēja un ieguva “Zelta Ķiveri”, tika iesniegts Eiropas līmeņa labas prakses balvas konkursam. 2022. gadā to atzina par vienu no astoņiem labākajiem Eiropas piemēriem un apbalvoja visas Eiropas kampaņas „Strādā gudri, nevis smagi” noslēguma pasākumā.

Kampaņas „Strādā gudri, nevis smagi” ietvaros tika organizētas arī vairākas tiešsaistes diskusijas un semināri.

Visi minēto pasākumu ieraksti ir pieejami Darba inspekcijas YouTube kanālā un Facebook kontā.

2022. gadā tika organizētas arī divas pieredzes apmaiņas ekskursijas uz labas prakses uzņēmumiem darba aizsardzībā: SIA “Trelleborg Wheel Systems Liepaja” un SIA “Silkeborg Spaantagning Baltic”.

2022. gadā Darba inspekcija turpināja Eiropas sociālā fonda projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošanu, kura mērķis bija uzlabot darba drošību uzņēmumos, it sevišķi bīstamo nozaru uzņēmumos.

2. Likumi un lēmumi, kas attiecas uz Darba inspekcijas darbību

2.1. Likumi, kas reglamentēja Darba inspekcijas darbību un stājās spēkā 2022. gadā:

Nav.

2.2. Likumi, nolikumi, noteikumi, kuru izpildes uzraudzību veica Darba inspekcija un stājās spēkā 2022. gadā:

√ 1. augustā stājās spēkā apjomīgi grozījumi Darba likumā. Tie attiecināmi uz vairākām izmaiņām darbinieku nodarbinātībā:

- darba līguma satura papildināšanu;
- nolīgta darba laika un pārbaudes termiņa nosacījumiem;
- koplīgumu un to grozījumu pieņemšanas nosacījumiem darbinieku informēšanai;
- izmaiņām un papildinājumiem dažādu atvaļinājumu regulējumā.

√ Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumi Nr. 219 “Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” papildināti ar pielikumu, kurā ir iekļautas kontrindikācijas darbam ar jonizējošā starojuma avotiem, kas stājās spēkā 5. maijā.

√ Pieņemti jauni Ministru kabineta noteikumi Nr. 44 “Noteikumi par darba aizsardzības prasībām un medicīnisko aprūpi uz kuģiem”, kas stājās spēkā 21. janvārī.

3. Darba inspekcijas personāls

3.1. 2022. gadā Darba inspekcijā bija 195 amata vietas.

3.2. Inspektoru skaits kopā – 127 no tiem:

- √ galvenie inspektori – 16, ieskaitot 5 reģionu vadītājus un 4 sektora vadītājus, kuri neveic uzņēmumu apsekojumus;
- √ vecākie inspektori – 41,5;
- √ inspektori – 69,5.

3.3. Inspektoru sieviešu skaits kopā – 2022. gadā – 84 (66,1 % no kopēja inspektoru skaita), no tām:

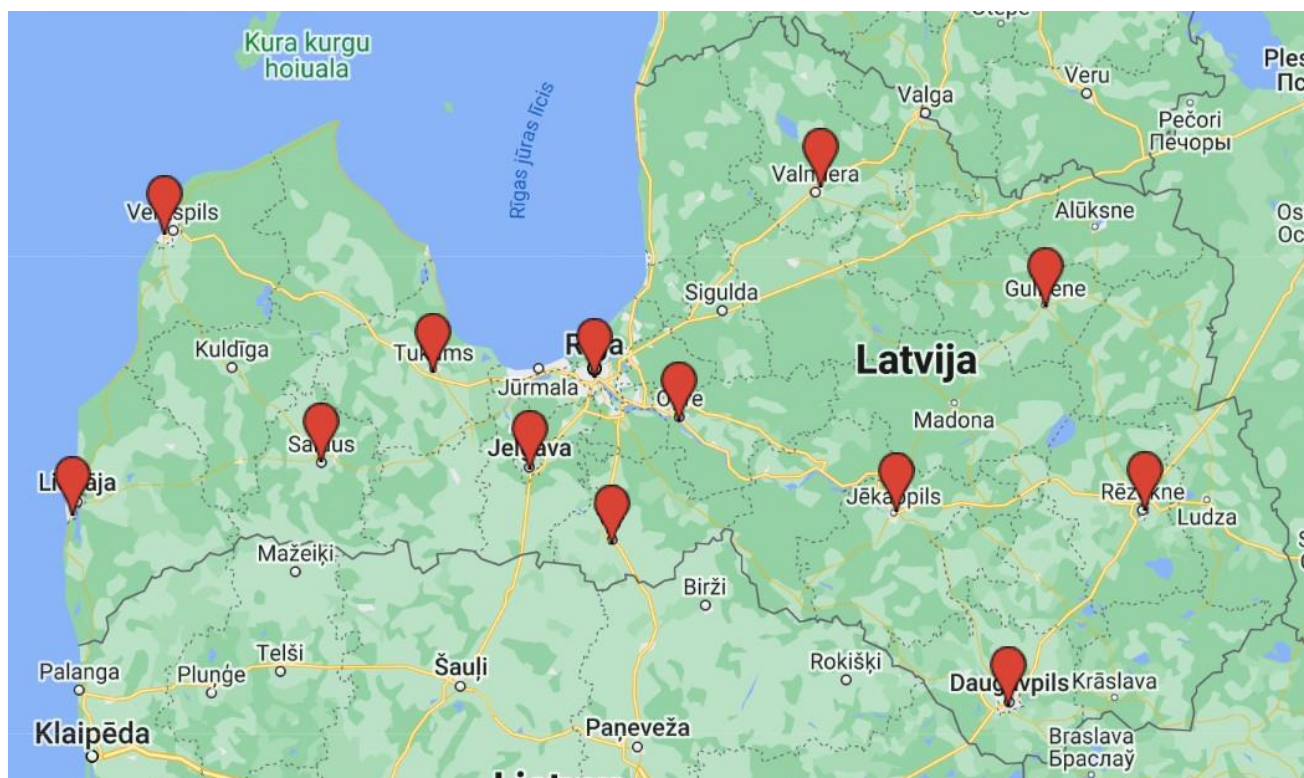
- √ galvenās inspektores – 11 (68,8 % no kopēja galveno inspektoru skaita);
- √ vecākās inspektores – 29 (69,9 % no kopēja vecāko inspektoru skaita);
- √ inspektores – 44 (63,3 % no kopēja inspektoru skaita).

3.4. Ziņas par Darba inspekcijas struktūrvienību ģeogrāfisko izvietojumu (skat. 1. attēlu).

Darba inspekcijas struktūru veidoja Darba inspekcijas pārvalde un piecas reģionālās Valsts darba inspekcijas (RVDI). 2022. gadā, lai optimāli un mērķtiecīgi izmantotu Darba inspekcijas materiālos un personālrесursus, kā arī veicinātu Darba inspekcijas mērķu īstenošanu, Darba inspekcijas struktūrā tika veiktas izmaiņas:

√ no 2022. gada 27. jūnija tika likvidēta stratēģiskās komunikācijas vadītāja amata vieta, amata funkcijas deleģējot visu struktūrvienību vadītājiem.

- **Kurzemes RVDI** – reģiona centrs – Liepājā, sektors – Ventspilī, birojs – Saldū;
- **Latgales RVDI** – reģiona centrs – Daugavpilī, sektors – Rēzeknē, birojs – Jēkabpilī;
- **Rīgas RVDI** – reģiona centrs – Rīgā, 4 sektori – Darba tiesību uzraudzības sektors, Mediācijas un tiesiskās atbilstības nodrošināšanas sektors, Darba aizsardzības uzraudzības sektors un Prevencijas un operatīvās reaģēšanas sektors;
- **Vidzemes RVDI** – reģiona centrs – Valmierā, sektors – Gulbenē;
- **Zemgales RVDI** – reģiona centrs – Jelgavā, sektors – Ogrē, birojs – Tukumā, Klientu apkalpošanas centrs - Bauskā.

1. attēls: Darba inspekcijas struktūrvienību ģeogrāfiskais izvietojums

4. Dati par Darba inspekcijas kontrolē esošajiem uzņēmumiem un šajos uzņēmumos strādājošo skaits

Darba inspekcijas uzraudzībā esošo uzņēmumu skaits – **119 736**, tajā skaitā lauksaimniecībā – 6 512 (5,4 % no kopēja uzraudzībā esošo uzņēmumu skaita, Centrālās statistikas pārvaldes 2022. gada dati).

Nodarbināto skaits Darba inspekcijas uzraudzībā esošajos uzņēmumos – **767 800**, tajā skaitā lauksaimniecībā – 29 544 (3,9 % no kopēja uzraudzībā nodarbināto skaita, Centrālās statistikas pārvaldes 2022. gada dati), no tiem sievietes – 400 100, tajā skaitā lauksaimniecībā – 9 093 (2,3 % no kopējā uzraudzībā esošo sieviešu skaita).

5. Statistikas dati par apsekojumiem

Darba inspekcijas 2022. gadā apsekoto uzņēmumu skaits – **6 688**, tajā skaitā lauksaimniecībā – 744 (11,1 %), no tiem vairāk kā vienu reizi gadā – **1 455**, tajā skaitā lauksaimniecībā – 110 (7,6 %).

Darba inspekcija 2022. gadā veikusi **9 897** apsekojumus uzņēmumos, tajā skaitā lauksaimniecībā – 905 (9,1 %).

6. Statistikas dati par atklātajiem pārkāpumiem un piemērotajām sankcijām

6.1. 2022. gadā Darba inspekcijas inspektori darba devējiem par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību pārkāpumiem izsniedza **960 rīkojumus** (2021. gadā – 1 141), tajā skaitā lauksaimniecībā – 87 (9,1 %, 2021. gadā – 130) ar norādi konkrētā termiņā novērst konstatētos pārkāpumus, kuros kopā tika konstatēti **2 738² pārkāpumi** (2021. gadā – 3 336), tajā skaitā lauksaimniecībā – 254 (9,3 %, 2021. gadā – 433) no tiem:

². Šajā statistikā nav iekļauti dati par konstatētajiem pārkāpumiem, par kuriem 2022. gadā piemērots administratīvais sods, jo visa informācija par tiem ir ievadīta APAS un Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāzēs pašlaik ranžētā un apkopotā veidā nav pieejama.

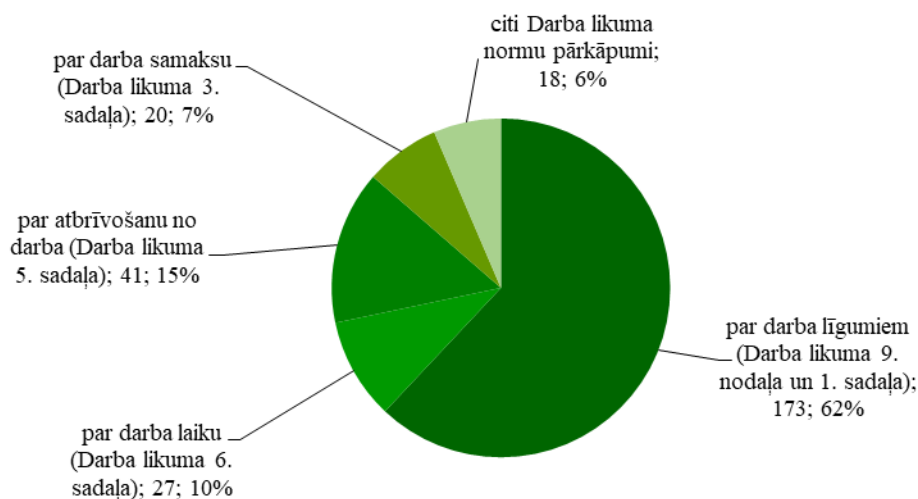
√ 2 409 (2021. gadā – 2 941), tajā skaitā lauksaimniecībā – 207 (8,6 %, 2021. gadā – 390) par darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem;

√ 329 (2021. gadā – 395), tajā skaitā lauksaimniecībā – 47 (14,3 %, 2021. gadā – 43) par darba tiesību normatīvo aktu pārkāpumiem.

Izsniegto rīkojumu skaitam jau vairākus gadus pēc kārtas ir tendence samazināties. Trīs gadu periodā tas ir samazinājies par 31,5 %. Arī izsniegto rīkojumu skaita īpatsvaram attiecībā pret veikto apsekojumu skaitu ir tendence samazināties, kam pamatā aktīva un efektīva „Konsultē vispirms” principa piemērošana praksē. Darba inspekcijas rīkojumā ir norādīts konkrēts pārkāpums, kas jānovērš, un tā izpildes termiņš. Rīkojuma izpilde neuzliek darba devējam papildu finansiālo, administratīvo vai cita veida slogu, jo būtībā paredz tikai minimālo darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības prasību izpildes nodrošināšanu, lai uzņēmums savā darbībā nepārkāptu normatīvo aktu prasības.

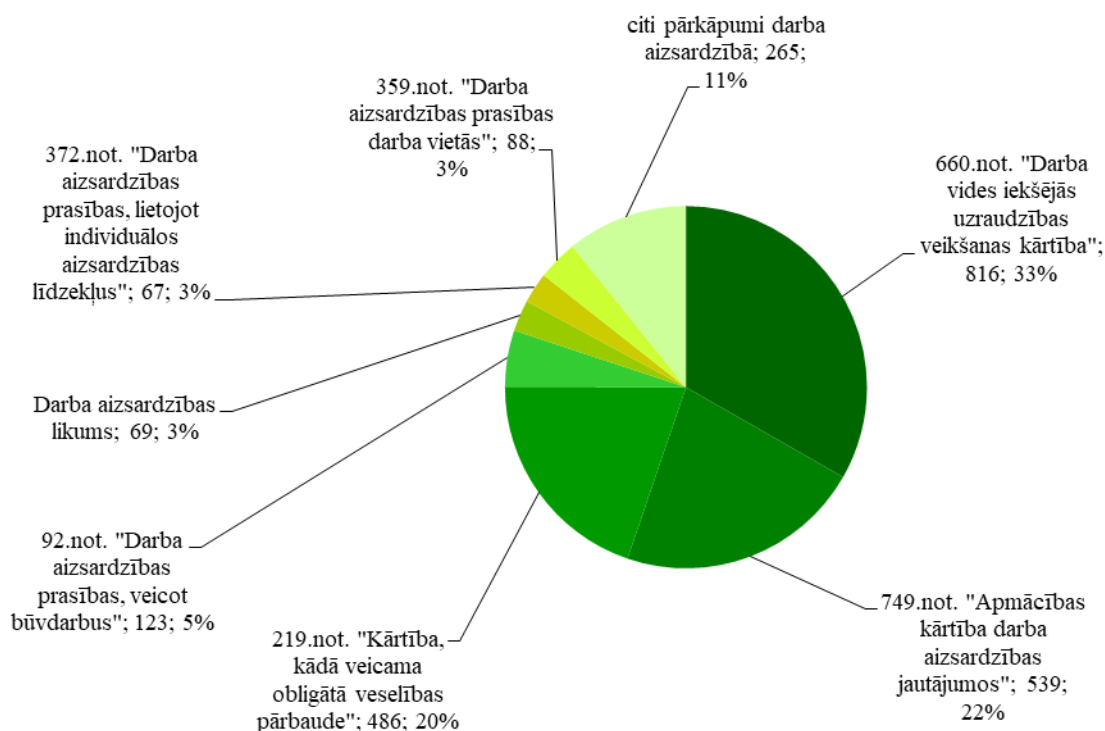
6.2. Darba tiesības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veidoja 12,0 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2022. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Savukārt, 82,0 % no konstatētajiem darba tiesību pārkāpumiem veidoja Darba likuma normu pārkāpumi, bet 18 % veidoja citu darba tiesības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi (skat. 3. grafiku).

2022. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, darba devēji visbiežāk nebija ievērojuši Darba likuma 40. panta prasības, kas attiecas uz darba līgumu, kuru pārkāpumi veidoja 60,0 % no visiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem. Konstatētie pārkāpumi bija saistīti ar darba līguma saturu –tajā netika ietverta visa informācija, kas bija norādīta Darba likumā, piemēram, nebija norādīts nolīgtais dienas vai nedēļas darba laiks, darba samaksas apmērs un izmaksas laiks, ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgums, darbinieka amats u.c. Minētos pārkāpumus darba devēji pieļāva gan nezināšanas dēļ, gan ar vēlmi manipulēt ar nodarbināto darba laiku un tā uzskaiti. Būtisku darba tiesību pārkāpumu daļu (21,0 %) veidoja pārkāpumi, kas bija saistīti ar darba samaksu, t.sk. par nodarbinātajam atlaišanas dienā neizmaksātajām, visām pienākošajām naudas summām.

3. grafiks: Darba likuma normas, kuru prasību pārkāpumi 2022. gadā konstatēti visbiežāk

Darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veidoja 88,0 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2022. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Normatīvos aktus darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2022. gadā bija konstatēti visbiežāk, skatīt 4. grafikā.

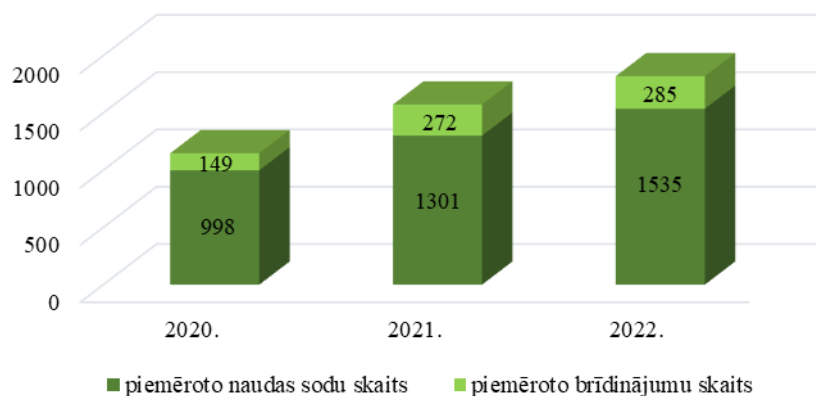

4. grafiks: Normatīvie akti darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2022. gadā konstatēti visbiežāk

6.3. Piemērotās sankcijas un to veids

2022. gadā par pārkāpumiem darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem un Darba inspekcijas amatpersonu likumīgo prasību savlaicīgu neizpildīšanu tika piemēroti **1 820³** (2021. – 1 573) **administratīvie sodi**:

- ✓ **285 – brīdinājumi** (2021. – 272);
- ✓ **1 535 - naudas sodi** (2021. – 1301) (skat. 5. grafiku), kopsummā par **EUR 562 865,00³**.

5. grafiks: Piemēroto administratīvo sodu struktūras un skaita dinamika (2020. – 2022.)

Konstatējot pārkāpumus, kas rada tiešus draudus nodarbināto dzīvībai un veselībai, Darba inspekcijas amatpersonas 2022. gadā izdeva 11 rīkojumus un 7 brīdinājumus par personas / objekta darbības apturēšanu.

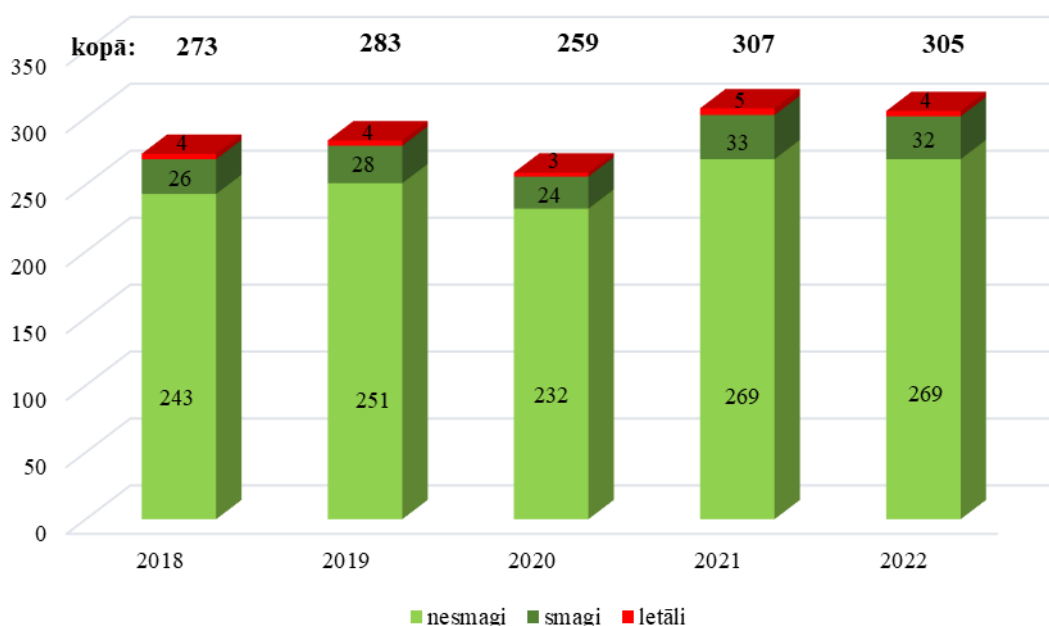
³ Dati par Darba inspekcijas piemēroto administratīvo sodu skaitu un summu no APAS

No 18 rīkojumiem / brīdinājumiem par personas / objekta darbības apturēšanu 14 (77,8 %) tika izdoti saistībā ar nedrošu darbu augstumā, t.sk. uz nedrošām vai nepilnīgi uzbūvētām sastatnēm, nedrošu darbu uz jumta, nenorobežotām atverēm grīdā, par darbu augstumā bez pretkritiena sistēmām u.c., 2 – ar darbu tranšejā, kurai nebija nostiprinātas sānu malas, 1 – saistībā ar nedrošu darba vidi būvobjektā, kas apdraudēja nodarbināto veselību un dzīvību, 1 – par nedrošu koku zaru apzāģēšanu un 1 – par zāģa, kam nebija atbilstošu aizsargu, lietošanu.

7. Statistikas dati par nelaimes gadījumiem darbā

Saskaņā ar Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2022. gadā Latvijā kopā nelaimes gadījumos darbā cieta 2 341 nodarbinātais, no tiem 243 nodarbinātie guva smagus veselības traucējumus, bet 29 nodarbinātie gāja bojā.

Nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem 2022. gadā, salīdzinot ar 2021. gadu, smagi cietušo skaits ir samazinājies par 3,0 %, bet bojā gājušo skaits - par 20,0 % (skat. 6. grafiku).

6. grafiks: Nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem (2018. – 2022.)

Nelaimes gadījumos darbā cietušo skaita analīze pa nozarēm (skat. 1. tabulu) liecina, ka nozares ar lielāko cietušo skaitu nav mainījušās, arī 2022. gadā tā bija apstrādes rūpniecība, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, transporta un uzglabāšanas nozare.

Visvairāk nelaimes gadījumos darbā cietušo bija apstrādes rūpniecībā, kurā 2022. gadā notikuši 734 nelaimes gadījumi darbā (31,0 %).

Otrā nozare, kurā visvairāk notikuši nelaimes gadījumi darbā, bija vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (335 - 14,0 %).

Trešā nozare darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita ziņā bija transporta un uzglabāšanas nozare (300 - 13,0 %).

2022. gadā visbiežāk letālie nelaimes gadījumi darbā notikuši būvniecībā (7 - 24,1 %), transporta un uzglabāšanas nozarē (7 - 24,1 %), un lauksaimniecībā (6 - 20,7 %). Minētajās nozarēs notika 69,0 % (jeb 20) no visiem 2022. gadā notikušajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā.

Būvniecībā bojāgājušo skaits ir saglabājies 2021. gada līmenī. Galvenie cēloņi būvniecībā notikušajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā bija saistīti gan ar pašu bojāgājušo nedrošu un nepārdomātu rīcību (darba drošības noteikumu vai instrukciju neievērošana; nepieļautu darba metožu

lietošana, veicot darba pienākumus), gan trūkumiem darbu vadībā no darba devēju puses (nepietiekoša nodarbināto instruēšana un apmācība drošu darba paņēmieni izmantošanā). Letālie nelaimes gadījumi darbā būvniecībā, galvenokārt, saistīti ar krišanu no augstuma, krītošu priekšmetu iedarbību u.c.

Transporta un uzglabāšanas nozarē bojāgājušo skaits 2022. gadā, salīdzinot ar 2021. gadu, ir samazinājies par 53,0 %. Transporta un uzglabāšanas nozarē no 7 nelaimes gadījumos darbā bojāgājušajiem 4 nodarbinātie gāja bojā ceļu satiksmes negadījumā, pildot darba pienākumus ārzemēs vai strauja veselības stāvokļa pasliktināšanās rezultātā Pārējo letālo nelaimes gadījumu cēloņi bija saistīti ar dažādu darba apstākļu ietekmi, kas izraisīja nodarbināto nāvi: cietušajam virsū uzkrīta 3,6 tonnas smaga spole; uz kuģa, stropējot pakas, nodarbinātais iekrita 14 metrus dziļā kuģa rūmē u.c. Minēto letālo nelaimes gadījumu darbā cēloņi, galvenokārt, bija saistīti ar neapmierinošu darbinieku instruēšanu un apmācību, kā arī darba drošības instrukciju neievērošanu no darbinieka puses.

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē, salīdzinot ar 2021. gadu, bojāgājušo skaits ir pieaudzis 6 reizes (2021. – 1; 2022. – 6). Letālo nelaimes gadījumu darbā cēloņi lielākoties ir saistīti ar neapmierinošiem darba vides apstākļiem, ar darba devēja neapmierinošu un nepietiekošu rīcību droša darba procesa nodrošināšanā, piemēram, neapmierinošu nodarbināto instruēšanu un apmācību, neapmierinošu darba vietas izveidošanu u.c., bet 2 nodarbinātie gāja bojā ceļu satiksmes negadījuma rezultātā.

2022. gadā nelaimes gadījumos darbā visbiežāk:

- ✓ cietuši vīrieši (1 507 gadījumos jeb 64,0 %);
- ✓ cietuši nodarbinātie vecuma grupā no 45 – 54 gadiem (501 - 21,4 %) un 55 – 64 (506 – 21,6%) t.sk. gājuši bojā letālā nelaimes gadījumā darbā (19 gadījumos – 65,5%);
- ✓ cietuši nodarbinātie ar darba stāžu līdz 3 gadiem (1 543 gadījumos jeb 66,0 %).

Nelaimes gadījumos darbā cietušie visbiežāk traumējuši rokas, kājas un galvu.

1. tabula

**Nelaimes gadījumos darbā cietušo sadalījums pēc darbības veida
(NACE 2. red.)**

	Nozares	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	88	113	15	11	1	6
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	55	66	10	5	0	2
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	32	42	5	5	1	3
03	Zivsaimniecība	1	5	0	1	0	1
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	10	4	2	0	1	0
C	Apstrādes rūpniecība	755	734	55	63	4	4
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	12	13	4	3	0	0
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	35	53	4	9	0	0
F	Būvniecība	225	199	45	32	7	7
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	341	335	26	21	6	1
H	Transports un uzglabāšana	292	300	45	43	15	7
I	Izmitināšana un ēdināšanas	45	46	0	8	1	0

	Nozares	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022
	pakalpojumi						
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	17	20	0	1	0	0
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	4	4	0	0	0	0
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	26	38	7	6	1	0
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	21	15	1	1	0	1
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	84	78	9	8	0	1
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	103	115	10	12	0	1
P	Izglītība	44	64	7	8	0	0
Q	Veselība un sociālā aprūpe	181	187	14	15	0	1
R	Māksla, izklaide un atpūta	21	14	3	2	0	0
S	Citi pakalpojumi	6	9	0	1	2	0
	kopā	2310	2341	248	243	38	29

2022. gadā darbā notikušo letālo nelaimes gadījumu cēloņu (skat. 2. tabulu) analīze liecina, ka:

- ✓ 35,0 % gadījumu cēlonis bija saistīts ar darba organizāciju un tās trūkumiem no darba devēja puses (neapmierinoša nodarbināto instruēšana un apmācība, trūkumi darba vadībā un nepietiekoša veicamo darbu izpildes kontrole);
- ✓ 30,0 % gadījumu cēlonis bija nedroša cilvēka rīcība (nodarbinātie, pildot darba pienākumus, neievēroja darba drošības noteikumus vai instrukcijas, kā arī darba pienākumus pildīja atrodoties alkohola reibumā);
- ✓ 22,0 % cēlonis bija ceļu satiksmes negadījums (šādus nelaimes gadījumus praktiski nav iespējams paredzēt un novērst).

2. tabula

Nelaimes gadījumu skaita sadalījums pēc nelaimes gadījuma cēloņiem

	Nelaimes gadījuma cēloņi	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022
1	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	145	162	29	33	4	0
2	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	1913	1714	186	158	16	11
3	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	302	438	61	79	10	13
4	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	97	87	18	16	13	8
5	Vardarbība (uzbrukumi)	83	89	4	2	1	0
6	Pārējie	121	135	17	21	7	5
	kopā	2661	2625	315	309	51	37

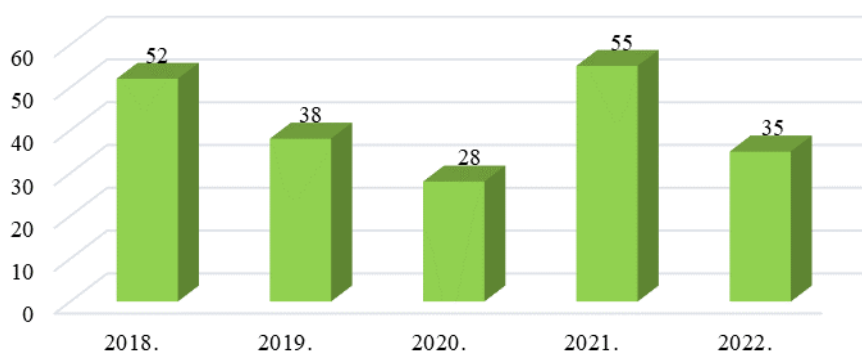
Analizējot 2022. gadā nelaimes gadījumos darbā cietušo profesijas (skat. 3. tabulu), var secināt, ka visvairāk cietuši kvalificēti strādnieki un amatnieki (23.0 % - metālapstrādes, mašīnbūves jomas un būvnieki) un vienkāršās profesijas strādnieki (23.0 % - būvniecības, ražošanas un transporta jomas strādnieki), kā arī iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri (20.0 % - pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji, celšanas mašīnu un iekārtu operatori, rūpniecisko iekārtu operatori).

Nelaiimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc profesijām

	Profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022
1	Vadītāji	32	37	10	7	1	1
2	Vecākie speciālisti	102	139	11	14	1	1
3	Speciālisti	197	174	17	16	3	2
4	Kalpotāji	127	114	11	8	0	0
5	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	279	302	10	22	0	0
6	Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	23	37	3	2	0	3
7	Kvalificēti strādnieki un amatnieki	534	541	59	51	9	7
8	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	452	458	67	65	17	11
9	Vienkāršās profesijas	564	539	60	58	7	4
	kopā	2310	2341	248	243	38	29

Analizējot nelaimes gadījumu darbā statistikas datus, secināms, ka 2022. gadā smagi cietušā un bojā gājušā nodarbinātā vidējais vecums bija 52 gadi un vidējais darba stāžs - 5 gadi. Visbiežāk nelaimes gadījumos darbā gāja bojā un smagas traumas guva iekārtu un mašīnu operatori (dažādu transportlīdzekļu vadītāji, dažādu iekārtu vai līniju operatori u.c.), vienkāršajās profesijās nodarbinātie (palīgstrādnieki, sētnieki, virtuves darbinieki u.c.), kvalificēti strādnieki un amatnieki (mehāniķi, atslēdznieki, galdnieki, būvnieki u.c.).

2022. gadā Darba inspekcija izmeklēja 42 letālus nelaimes gadījumus darbā, kas nebija saistīti ar darba apstākļiem un darba vides faktoru iedarbību, no tiem 35 (83,0 %) bija t.s. dabīgās nāves gadījumi⁴. Savukārt, pārējos 7 nelaimes gadījumos darbā nodarbinātie gājuši bojā pēc darba laika vai atpūtas pārtraukuma laikā, tā bijusi pašnāvība vai nāve iestājusies alkoholisko, narkotisko, psihotropo vai citu kaitīgu vielu lietošanas rezultātā (skat.7. grafiku).

7. grafiks: Dabīgās nāves gadījumu skaita dinamika (2018. – 2022.)

⁴ Akts par nelaimes gadījumu darbā tika sagatavots atbilstoši MK 25.08.2009. noteikumu Nr. 950 „Nelaiimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” 35.² punktam, kurā noteikts, ka Darba inspekcija, ņemot vērā Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās sniegto atzinumu, izvērtēja nelaimes gadījuma cēloņus un secināja, ka cietušā nāves cēlonis darba vietā nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

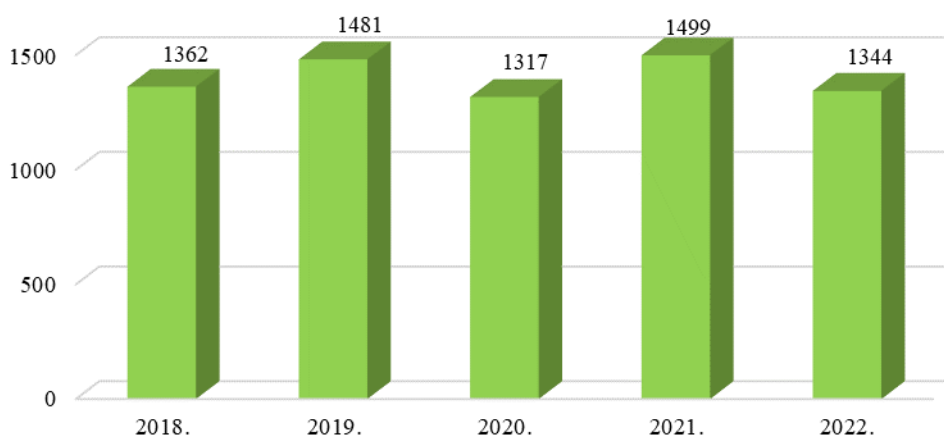
Analizējot dabīgā nāvē darbavietā mirušo datus pēc dzimuma un vecuma, secināms, ka visbiežāk miruši vīrieši (32 - 91,0 %) un nodarbinātie vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem (20 - 57,0 %).

2022. gadā 51,0 % dabīgās nāves gadījumu darbavietās reģistrēti trīs nozarēs: apstrādes rūpniecībā (9), lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē (5), transporta un uzglabāšanas nozarē (4). Dabīgā nāvē darbavietā visbiežāk (37,0 %) mira iekārtu un mašīnu operatori (dažādu transportlīdzekļu vadītāji).

2022. gadā 21,0 % no darbavietā dabīgā nāvē mirušajiem nebija veikta OVP, kas liecina, ka darba devēji nepievērsa pietiekošu uzmanību konkrētā nodarbinātā spējām veikt uzdotos darba pienākumus. Darba inspekcijas ieskatā darba devējiem būtu nepieciešams izvērtēt uzņēmumā veiktos darba aizsardzības pasākumus, pievēršot papildu uzmanību vecāka gadagājuma nodarbināto darba apstākļiem, jo uz visiem nodarbinātajiem nevar attiecināt vienādus preventīvos pasākumus. Jāpiebilst, ka OVP veikšanas laikā arodslimību ārsts vecāka gadagājuma nodarbinātajiem var noteikt papildu pārbaudes, tādējādi, izvērtējot un pārliecinoties par viņa atbilstību veicamajam darbam.

8. Statistikas dati par arodslimībām

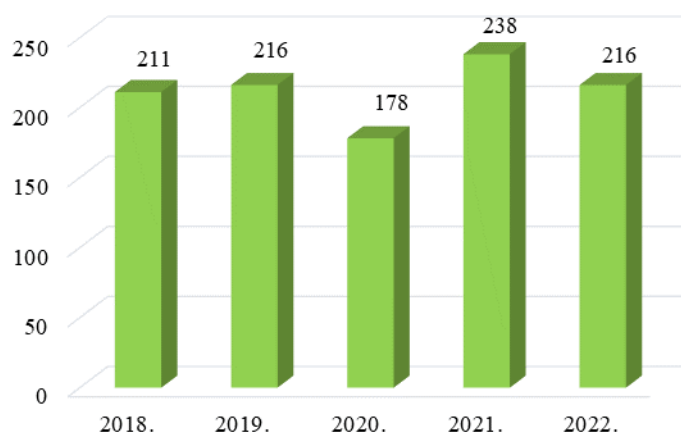
Darba inspekcija piedalījās arodslimību gadījumu izmeklēšanā, sagatavojot darba vietas higiēniskos raksturojumus (DVHR) uzņēmumos, kur notika uzņēmējdarbība. Pamatojoties uz Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās un arodslimību ārstu pieprasījumiem, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavoja 1 344 DVHR. 2022. gadā DVHR pieprasījumu skaits, salīdzinot ar 2021. gadu, samazinājies par 10,0% (skat. 8. grafiku).

8. grafiks: Sagatavoto DVHR skaita dinamika (2018. – 2022.)

Pēc Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2022. gadā pirmreizēji apstiprināti 1 661 arodslimnieks, kas bija par 7,0 % mazāk kā 2021. gadā.

2022. gadā, salīdzinot ar 2021. gada datiem, pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits uz 100 000 nodarbinātajiem ir samazinājies par 9,0 % (skat. 9. grafiku).

9. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika uz 100 000 nodarbinātajiem (2018. – 2022.)

2022. gadā, tāpat kā 2021. gadā, pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem visbiežāk tika konstatētas nervu sistēmas slimības (64,0 %) - karpālā kanāla sindroms, ko izraisa nerva saspiešana plaukstas pamatnē. Karpālā kanāla sindroms veidoja 99,0 % no visām diagnosticētajām nervu sistēmas slimībām. Otrā visbiežāk konstatēta arodslimību grupa bija skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības (34,0 %)– spondiloze, artroze, radikulīts, pleca locītavu slimības u.c. Minētās slimības liecina, ka darbinieki ilgstoši bijuši pakļauti biomehānisko riska faktoru iedarbībai (piespiedu poza, vienveidīgas, monotonas kustības, fiziskas pārslodzes, piemēram, smagumu celšana u.c.). (skat. 4. tabulu).

4. tabula

Arodslimību grupas pēc starptautiskās slimību klasifikācijas (SSK-10)

Kods	Arodslimību grupas	2021	2022
C00-D48	Audzēji (ļaundabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	1	0
F00–F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	6	6
G00-G99	Nervu sistēmas slimības	1195	1074
I00-I99	Asinsrites slimības	3	2
J00-J99	Elpošanas sistēmas slimības	3	2
L00-L99	Ādas un zemādas audu slimības	1	0
M00-M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	580	576
S00-T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	2	1
	kopā	1791	1661

2022. gadā, tāpat kā iepriekš, visvairāk pirmreizējo arodslimnieku bija apstiprināts apstrādes rūpniecībā (19,0 %) transporta un uzglabāšanas nozarē (19,0 %) un vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā (12,0 %). Minētajās nozarēs apstiprināta puse no kopējā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita (skat. 5. tabulu).

Apstrādes rūpniecībā pirmreizēji arodslimība visbiežāk diagnosticēta kvalificētiem strādniekiem (kokapstrādes iekārtu operatoriem, zivju apstrādātājiem, šuvējiem, konditoriem, atslēdzniekiem, metinātājiem u.c.), dažādu iekārtu un mašīnu operatoriem (transportlīdzekļu vadītājiem, piena produktu ražošanas iekārtu operatoriem, sveču ražošanas iekārtu operatoriem, papīra ražošanas iekārtu operatoriem, montieriem u.c.), kā arī vienkāršo profesiju strādniekiem (apkopējiem, šķīrotājiem, teritorijas uzraugiem u.c.); transporta un uzglabāšanas nozarē - dažādu transportlīdzekļu vadītājiem (45,0 %), tirdzniecībā - pārdevējiem, konditoriem, pavāriem, tirdzniecības zāles darbiniekiem u.c.

5. tabula

**Arodslimnieku sadalījums pēc darbības veida
(NACE 2. red.)**

	Nozares	2021	2022
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	68	76
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	44	39
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	22	33
03	Zivsaimniecība	2	4
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	11	9
C	Apstrādes rūpniecība	315	312
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	20	24
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	16	21
F	Būvniecība	99	114
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	229	198
H	Transports un uzglabāšana	406	310
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	99	65
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	6	6
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	7	6
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	24	34
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	10	13
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	40	16
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	113	141
P	Izglītība	86	90
Q	Veselība un sociālā aprūpe	203	196
R	Māksla, izklaide un atpūta	16	14
S	Citi pakalpojumi	23	16
	kopā	1791	1661

Profesiju grupas, kurās nodarbinātajiem visbiežāk tika konstatētas arodslimības, bija (skat. 6. tabulu):

- ✓ iekārtu un mašīnu operatori – 22,0 %
- ✓ kvalificēti strādnieki un amatnieki – 17,0 %
- ✓ pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki – 14,0 %
- ✓ vienkāršajās profesijās darbinieki – 13,0 %
- ✓ speciālisti – 12,0 %

Arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām

	Profesiju grupas	2021	2022
1	Vadītāji	45	48
2	Vecākie speciālisti	161	186
3	Speciālisti	215	204
4	Kalpotāji	98	93
5	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	282	231
6	Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	26	25
7	Kvalificēti strādnieki un amatnieki	292	285
8	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	421	368
9	Vienkāršās profesijas	250	221
10	Nacionālo bruņoto spēku profesijas	1	0
	kopā	1791	1661

2022. gadā 62,0 % no pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem bija sievietes. Vislielākais pirmreizēji apstiprināto arodslimību gadījumu skaits saglabājās divās vecuma grupās - nodarbinātajiem vecumā no 55 līdz 64 gadiem – 896 (54,0 %) un no 45 līdz 54 gadiem konstatēti jauni 605 (36,0 %) arodslimību gadījumi.

Pirmreizējā arodslimnieka vidējais vecums 2022. gadā bija 54 gadi, bet kopējais darba stāžs un vidējais darba stāžs kaitīgo faktoru ietekmē - 28 gadi

2022. gadā, arodslimību ārstu komisija secinājusi, ka arodslimības nodarbinātie visbiežāk ieguvuši, ilgstoši strādājot biomehānisko faktoru ietekmē, kas konstatēta 99,0 % gadījumos. Galvenie biomehāniskie faktori bija darbs piespiedu pozā; dažādu smagumu pārvietošana, darbs, kurā pielietotas nepareizas vai vienvēidīgas kustības, fiziskā pārslodze u.c. Galvenie un biežākie arodslimību ārstu ieteikumi darba devējiem nodarbinātā darba apstākļu uzlabošanai vai riska faktora mazināšanai palika nemainīgi: samazināt slodzi statiskajās pozās, samazināt slodzi darbā ar biežām, atkārtotām un vienvēidīgām kustībām, kā arī nodrošināt pareizu darbavietas un aprīkojuma ergonomiku.